

Както пжтътъ на хегемонията и на асимилирането народитѣ на Балкана се яви погрѣшенъ, така и федеративната основа не бѣше опасна за тѣхното цѣлостно, пълно национално самоопредѣление.

Но началото на автономна Македония не бѣше усвоено отъ Сърбия само при сключването на митническия съюзъ въ 1904 год.. То бѣше възприето и по кжсно — когато се очертаваше отнемането на Македония и Одринско отъ Турция — въ началнитѣ преговори за Балканския съюзъ. Даже следъ като отъ нѣкои балкански съседи сж били изказани подозренията, че България иска автономията на Македония, защото има намѣрението да я присъедини въ бждеще, Сърбия се съгласи да се водятъ разискванията на началото недѣлима Македония.

Единъ отъ най-главнитѣ работници за пристжпването къмъ договора за балкански съюзъ Дим. Ризовъ казва предъ парламентарната изпитателна комисия на 18 юний 1914 година:

„На септемврий 1911 година — съ Н. Пашичъ, Л. Сгоянвичъ и Миловановичъ, следъ продължително обсъждане на въпроса, се установихме върху следното: главниятъ обектъ на съюза ще бжде автономията на Македония. Това бѣше и главното условие, вписано въ съставената после промемория“.

На това мнение билъ и Груичъ.

Подобно на заблуденъ лжчъ, идеята за автономията на Македония проблѣсваше въ най-разнообразни срѣди, но по-трайно впечатление на нашитѣ официални кржгове тя не можа да направи. Последнитѣ сѣ твърдѣха, че нашитѣ съседи искали постоянно разпокжсването на Македония. Това е известно. Отъ Карича и Миловановича до последния кореспондентъ на вестникъ — всички бѣха заразени отъ тази мисль. Въ нея тѣ ставаха по-упорити, колкото повече отлетяваше надеждата за Босна.

Никжде, обаче, не се установява, че Гърция и Сърбия щѣха и можеха да се противопоставятъ на България, ако тя упорито отхвърляше дѣлбата.

в) Реформиране на Турция.

Следъ Берлинския договоръ настжпи една дълга тежка зима надъ владенията на султана. Великитѣ сили се чувстваха виновни предъ Турция за току що причинената ѝ ампутация и заявяваха непрестанно, че ще пазатъ най-усърдно Statuquo-то въ останалата територия. Може би голѣмитѣ европейски държави бѣха убедени, че този голѣмъ фондъ земя, Турция, отъ който се взимаше презъ два вѣка за изравняването на тѣхнитѣ непрекжснати претенции, е вече значително изчерпанъ. Тѣ бѣха принудени да подобрятъ отношенията си съ Портата, да закрепятъ Турция, за да осигурятъ още и другитѣ свои финансиални взимания.

Голѣмитѣ общи конференции за уреждането положението въ Европа и на изтокъ престанаха, като се замѣниха съ отдѣлни, частични споразумения между две или повече държави. На възстанията въ отдѣлнитѣ турски провинции не се обръщаше дълго време никакво внимание и само масовитѣ кланета изваждаха временно Европа отъ нейното пълно равнодушие.

Въ 1885-та година графъ Калноки съветва българската депутация: България да не мисли никога за Македония, защото ако отиде тамъ — може да намѣри своята гробница. Въ 1888 година въ Цариградъ се създаде една международна администрация Dette Public, което означаваше, че цѣла капиталистическа Европа се интересува отъ този длъжникъ, използванъ отъ вѣкове тѣй на широко.

Спокойствието на Европа, обаче, не можѣ да се осигури за всѣкога. Разложението не биде отстранено и неговитѣ характерни явления, познати отъ два вѣка, привлѣкоха наново сериозно нейното внимание: изстжпленията въ Армения и Критъ, гръцко-турската война сигнализира новата голѣма криза. Трѣбваше за последенъ пжтъ да се подчертава, че Турция е вжтрешно разгромена: младотурци и старотурци бѣха въ непрестанни, жестоки борби. Въ Македония възстания, Албания и Арабия се бунтуваха, Одринско бѣше сжщо настрѣхнало. Новъ, повсемѣстенъ викъ за реформи.